

The Swakopmund Observer

KIJKEN EN BEKEKEN WORDEN

Tegen de misleiding!

Wie in het Westen een onverbidelijke bestseller over Afrika wil schrijven, doet er goed aan rekening te houden met de heersende waanbeelden over het continent . Verkoop-succes is dan verzekerd, zegt de Keniase schrijver Binyavanga Wainaina in zijn artikel *Hoe schrijf je over Afrika?*
Zijn tekst vormt een felle aanklacht tegen de misleiding van westerse lezers door de berichtgeving over Afrika. Met de snelheid van een Scud-raket heeft het via het internet zijn weg naar duizenden lezers gevonden. Wij bieden het de lezers aan als een Afrikaanse *J'accuse*.

Binyavanga Wainaina

“Hoe schrijf je over Afrika?”

Verplicht onderdeel van je titel: het woord 'Afrika', anders wel 'duisternis' of 'safari'. Ook nuttig zijn woorden

als 'guerrilla', 'oneindig', 'oorspronkelijk', 'stam'. Let op: 'mensen' gebruik je voor niet-zwarte Afrikanen; als je 'het volk' zegt, bedoel je zwarte Afrikanen. Uit den boze is een foto van een goed aangepaste Afrikaan op je omslag of in je boek, tenzij zo'n Afrikaan de Nobelprijs heeft gewonnen. Een AK-47, uitstekende ribben, blote borsten: allemaal prima te gebruiken. Als er een Afrikaan op moet, zorg dan wel dat je er een hebt die gekleed gaat als Masai, Zulu of Dogon. In je tekst moet het over Afrika gaan alsof dat één land is. Het is er heet en stoffig, met golvend grasland, enorme kuddes en lange, dunne, hongerende mensen. Of het is er heet en vochtig, met kleine mensen die mensapen eten. Blijf niet hangen in precieze beschrijvingen. Je moet in elk geval laten zien dat de Afrikaan één brok muziek en ritme is, en dat hij dingen eet die niemand anders eet. Rijst, rundvlees, graan: niet over hebben. Apenherse- nen, dat is waar de Afrikaanse keuken dol op is, net als op geitenvlees, slangen, wormen en larven en alle mogelijke wildsoorten. Laat vooral zien dat jij zulk voedsel kunt eten zonder een spier te vertrekken, vertel hoe je het zelfs lekker gaat vinden – want jij geeft om Afrika.

Onderwerpen die taboe zijn: gewone huiselijke tafere- len, liefde tussen Afrikanen (tenzij er iemand doodgaat),

verwijzingen naar Afrikaanse schrijvers of intellectuelen, of spreken over schoolkinde- ren die géén last hebben van een besmettelijke huidziekte of het ebolavirus of die, in het geval van meisjes, geni- taal verminkt zijn.

Loyale Bediende

Hou je hele boek *sotto voce*, samenzwerend met de lezer, hanteer de treurige toon van ik-had-niet-anders-verwacht. Zorg dat van meet af aan duidelijk is dat er op jouw liberale instelling niet het

stamt altijd uit een nobel volk (niet het soort stammen dat op je geld uit is zoals de Gikuyu, de Igbo of de Shona). Hij heeft druipende ogen en staat dicht bij de Aarde. De Moderne Afrikaan is een vetzak, een dief die in het visumkantoor werkt, die het vertikt een werkvergunning te verschaffen aan westerlin- gen die daarvoor in aanmer- king komen en die het zo goed voor hebben met Afrika. Hij staat vijandig tegenover ontwikkeling en pleegt zijn overheidsbaantje te gebrui-

het dramatische moment. Jammerklachten doen het altijd goed. Zij mag in de dia- logen nooit iets over zichzelf vertellen; het enige waar zij iets over mag zeggen is haar – onuitsprekelijk – lijden. Zorg in je verhaal ook altijd voor een warme, moederlijke vrouw met een rollende lach, die zich bekommert om jouw welzijn. Je noemt haar sim- pelweg Mama. Haar kinderen zijn allemaal in de misdaad beland. Deze personages moe- ten om jouw hoofdpersoon heen cirkelen, om je held in een nog beter daglicht te plaatsen. Je held, dat ben jij (bij een reportage), of een knappe, tragische internatio- nale bekendheid/aristocraat die het nu voor de dieren opneemt (bij fictie).

worden beschouwd als weer- gave van het 'echte Afrika', en dat moet ook op je stofom- slag staan. Daar moet je niet te teergevoelig over doen, want je probeert ze te helpen hulp te krijgen van het Wes- ten. Het grootste taboe als je over Afrika schrijft: er dode of lijdende blanken in voor laten komen. Dieren daarentegen moeten worden behandeld als afge- ronde, complexe personages. Zij spreken (of grommen terwijl zij trots hun manen schudden) en hebben namen, ambities en wensen. Waag het niet ooit iets negatiefs over een olifant of een gorilla te zeggen. Olifanten kunnen eigendommen aanvallen, oogsten vernielen en zelfs mensen de dood injagen. Kies

minste is aan te merken en wacht niet te lang met vertel- len hoeveel je van Afrika houdt, hoe je verliefdheid op dat continent is begonnen en hoe je er niet meer buiten kunt. Afrika is het enige werelddeel waar je van kunt houden – maak daar gebruik van. Zorg dat de lezer ervan doordrongen raakt dat Afrika zonder jouw ingrijpen en jouw belangrijke boek ten dode opgeschreven is. Onder je Afrikaanse perso- nages kunnen naakte krij- gers zijn, loyale bedienden, waarzeggers en zieners, wijze oude mannen die in schit- terende afzondering een kluizenaarsbestaan leiden. Of corrupte politici, onbehol- pen polygame toeristengid- sen en prostituees met wie je gestlapt hebt. De Loyale Be- diente gedraagt zich steevast als een zeven jaar oud kind en behoeft een stevige lei- dende hand; hij is bang voor slangen, aardig voor kinde- ren en betreft jou altijd in zijn ingewikkelde huiselijke drama's. De Wijze Oude Man

ken om pragmatische en goedaartige expats dwars te zitten die een organisatie of een beschermd natuurgebied willen opzetten. Of het is een intellectueel die in Oxford heeft gestudeerd en zich in zijn dure kostuum ontpopt als een politicus met het no- dige bloed aan zijn handen. Het is een kannibaal die van de fijnste champagne houdt en zijn moeder is een rijke medicijnvrouw die in feite de touwtjes in het land in handen heeft.

Mama

Onder je personages mag de Aan De Honger Bezwijkende Afrikaanse niet ontbreken, die met nauwelijks een hemd aan haar lijf in een vluch- telingenkamp rondloopt, wachtend op de liefdadig- heid van het Westen. Bij haar kinderen lopen de vliegen over de ogen, ze hebben hongerbuikjes; haar borsten zijn plat en leeg. Zij moet er volkomen hulpeloos uitzien. Een verleden mag zij niet hebben, dat leidt maar af van

Over het algemeen werkt de grove penseelstreek het best. Zorg dat de Afrikaanse personages nooit lachen, dat zij niet krom liggen om hun kinderen goed onderwijst te bezorgen, of zich simpelweg weten te redden in doorsnee omstandigheden. Maak dat je aan hen iets kunt aflezen over Europa of Amerika in Afrika. Afrikaanse personages moeten kleurrijk zijn, exo- tisch, *larger than life* – maar van binnen leeg, zonder dialoog, een levensverhaal zonder conflicten, zonder te weten waar zij naartoe wil- len, geen diepte of grillen die de zaak maar verwarren.

Naakte borsten

Beschrijf in detail naakte bor- sten (jong, oud, conservatief, net verkracht, groot, klein) of verminkte genitaliën, of ver- grote genitaliën. Of wat voor genitaliën dan ook. En lijken. Of nog beter: naakte lijken. In het bijzonder rottende naak- te lijken. Bedenk dat alles wat je schrijft waarin mensen er vies en ellendig uitzien, zal

Beschrijf in detail lijken. Beter nog: naakte lijken.

daarbij altijd de kant van de olifant.

De lezer zal niet verder wil- len lezen als je geen melding maakt van het licht in Afrika. En van de zonsondergangen – de Afrikaanse zonsonder- gang moet er altijd in. Die is altijd groot en rood. Er is altijd sprake van een wijde hemel. Grote, lege ruimten en wild, daar gaat het om – Afrika is het land van de Wijde Lege Ruimte. Als je schrijft over de toestand van flora en fauna, vergeet dan nooit te vermelden dat Afrika overbevolkt is. Als je hoofd- persoon in de woestijn of de jungle woont bij de inheemse volkeren (dat is iedereen die klein van stuk is), dan is het prima als je meldt dat Afrika ernstig ontvolkt is geraakt door Aids en Oorlog (mag met hoofdletters).

Je hebt ook een nachtclub nodig die Tropicana heet, met rondhangende huurlingen, duivelse nouveau riche Afrika- nen en hoeren en guerrilla's en expats. En aan het eind van je boek komt altijd Nelson Mandela die iets zegt over een regenboog of een renaissance. Want jij geeft om Afrika. ”

Het originele artikel is ingekort en verscheen in het tijdschrift *Granta*, nr. 92. *The view from Africa* (www.granta.nl) wordt ook gepubliceerd in het tijdschrift *Ode*.